

Наукові перспективи
Видавнича група

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО", СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА", СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ",
СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Випуск 11(65)

2025

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 11(65) 2025

Київ – 2025

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public Administration
within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"*

Scientific Perspectives

*(Series "Public Administration", Series "Law", Series "Economics",
Series "Medicine", Series "Pedagogy", Series "Psychology")*

Issue № 11(65) 2025

Kyiv – 2025

Наукові перспективи: журнал. 2025. № 11(65) 2025. С.3145

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р. № 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки: державне управління, право та економіка

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.11.2025, № 9/11-25)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та КНП "Клінічна лікарня No15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи

Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан);

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Вашека Тетяна Володимирівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща);

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зоряна Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна);

Гвожджевiч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гечбаїя Бадрі Нодаровіч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дибкова Людмила Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

Дегтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна);

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна);

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна);

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кононенко Сергій Валерійович – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (Київ, Україна);

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна);

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна);

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Мальцев Дмитро Валерійович — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);

Мідельський Сергій Людвигович — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);

Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща);

Мовмига Наталія Євгенівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна);

Мотренко Тимофій Валентинович — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна) ;

Нікульчев Микола Олександрович — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);

Недбалек Карел — доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату, MBA, адвокат (Чехія) ;

Новак-Каліяєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Носирєв Олександр Олександрович — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна) ;

Орел Марія Григорівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна) ;

Пархоменко-Кучевіч Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Перестюк Інга Миколаївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна);

П'янківська Людмила Володимирівна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення, Державний науково-дослідний інститут МВС України (Київ, Україна);

Радзіховська Наталія Станіславівна — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна);

Ситник Григорій Петрович — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Стовба Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);

Тимошенко Наталія Юрївна — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);

Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) ;

Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Цимбалюк Руслан Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна) ;

Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Шаповалова Алла Миколаївна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна) ;

Якимчук Аліна Юрївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна) ;

Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Domashevska K.O. <i>COMMUNICATION AS A KEY TOOL FOR BUILDING SOCIETAL RESILIENCE UNDER WARTIME</i>	29
Антипенко І.В., Полторак Л.В. <i>ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	42
Балтовський О.А. <i>ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СКЛАДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ</i>	53
Безмагоричних М.А. <i>ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗЕМЕЛЬНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО СТАНДАРТІВ ЄС</i>	64
Березовчук М.О. <i>ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОБОРОННОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ</i>	75
Бельська Т.В. <i>МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ДЛЯ ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ: СТРУКТУРА, ДИНАМІКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ</i>	89
Богачев А.Р., Іваницька О.М. <i>РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ І СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВРЯДУВАННІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ</i>	102
Вербицький І.В., Чирков А.Б. <i>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СТОМАТОЛОГІЧНОЮ ДОПОМОГОЮ ДІТЕЙ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	113
Висоцька С.В. <i>РИЗИК-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ЗАГРОЗ</i>	122

- Дрокіна А.С., Кондрацька Л.В., Красіна Г.В.** 2261
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПСИХОЛОГА
- Ігнатюк О.А.** 2273
ПСИХОЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА, ПЕДАГОГА, ПСИХОЛОГА У ВИМІРАХ НАУКОВЦІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ
- Ігумнова О.Б., Ващук Н.В.** 2290
ПСИХОТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ СУПРОВОДІ ОСІБ ІЗ ТРАВМАТИЧНИМ ДОСВІДОМ
- Карпюк Ю.Я.** 2303
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФІЛАКТИКИ АКАДЕМІЧНОГО ВИГОРАННЯ
- Кононенко К.О.** 2316
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ, ЩО ПЕРЕЖИВАЄ СМИСЛОВУ КРИЗУ
- Корват Л.В., Борисенко Л.Л.** 2324
ОСОБЛИВОСТІ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОПТИМІСТИЧНОГО СТАНУ ТА СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Кочерга Є.В., Семчук Т.В., Лошкарьова В.Ю., Логійко А.С., Черненко О.М.** 2338
ПСИХОЛОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ АРТЛОГОТЕРАПІЇ У ФОРМУВАННІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ
- Кравченко К.О., Жаленко Л.Є., Соколіна О.В.** 2350
ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИХ МЕТОДИК ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ТА ІНШІ ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З АМПУТАЦІЄЮ КІНЦІВОК НА ГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ ВІДНОВЛЕННЯ
- Красильник Ю.С., Мороз І.М., Калениченко Р.А.** 2377
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Красін С.А., Красіна Г.В.** 2392
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ЗАСОБАМИ ФІЛЬМОТЕРАПІЇ
- Красіна Г.В.** 2402
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМЕЙ ІЗ ДІТЬМИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
- Левченко В.В., Полещук Є.А.** 2415
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З РІЗНИМ ТЕРМІНОМ ПЕРЕБУВАННЯ НА СЛУЖБІ

УДК 159.923.2

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11\(65\)-2377-2391](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11(65)-2377-2391)

Красильник Юрій Семенович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-0358-0066>

Мороз Ірина Михайлівна старший викладач кафедри професійної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-3534-0964>

Калениченко Руслан Арсенович кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Київ, [https:// orcid.org/0000-0001-9222-317X](https://orcid.org/0000-0001-9222-317X)

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено теоретико-методологічний аналіз психологічних умов формування творчої особистості здобувача вищої освіти в контексті освітніх трансформацій. Креативність розглядається як інтегральна характеристика, що поєднує когнітивні, мотиваційні, емоційно-вольові та ціннісні компоненти й визначає здатність особистості до генерування нових ідей, створення оригінальних рішень і продуктивної діяльності в умовах невизначеності. З опорою на діяльнісний, гуманістичний, когнітивний та соціально-психологічний підходи окреслено засади розвитку творчого потенціалу здобувачів вищої освіти. Визначено психологічні умови, що забезпечують формування творчої особистості: внутрішня мотивація та орієнтація на саморозвиток; суб'єктність, автономія та відповідальність здобувача; розвиток креативного й критичного мислення; сформованість навичок саморегуляції, планування і рефлексії; емоційна стійкість, толерантність до невизначеності та здатність до подолання стресу. Підкреслено значущість психологічно безпечного, підтримувального й партнерського освітнього середовища, у межах якого реалізуються фасилітаивні, тьюторські, коучингові та едвайзингові технології. Показано, що сучасні освітні інновації розширюють можливості для творчої діяльності, сприяють індивідуалізації навчання та активізації самопізнання, самостійності й інноваційної активності студентів. Зроблено висновок, що узгоджена дія психологічних умов у поєднанні з модернізацією змісту і технологій вищої освіти створює сприятливе середовище для становлення здобувачів як креативних,

автономних і соціально відповідальних особистостей. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язані з емпіричним підтвердженням ефективності визначених умов та розробленням практико орієнтованих програм розвитку креативності у вищій школі.

Ключові слова: творча особистість, креативність, здобувач вищої освіти, психологічні умови, мотивація, саморегуляція, творчий потенціал.

Krasylnyk Yurii Semenovych Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Vocational Education, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-0358-0066>

Moroz Irina Mykhaylivna Senior Lecturer, Department of Vocational Education, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-3534-0964>

Kalenychenko Ruslan Arsenovych, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Vocational Education of Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-9222-317X>

PSYCHOLOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF THE CREATIVE PERSONALITY OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

Abstract. The article provides a theoretical and methodological analysis of the psychological conditions for the formation of a creative personality of a higher education student in the context of educational transformations. Creativity is viewed as an integral characteristic that combines cognitive, motivational, emotional-volitional, and value components and determines an individual's ability to generate new ideas, produce original solutions, and engage in productive activity under conditions of uncertainty. Drawing on activity-based, humanistic, cognitive, and socio-psychological approaches, the conceptual foundations for the development of students' creative potential are outlined. The psychological conditions that ensure the formation of a creative personality are identified: intrinsic motivation and orientation toward self-development; student subjectivity, autonomy, and responsibility; the development of creative and critical thinking; the formation of self-regulation, planning, and reflection skills; emotional resilience, tolerance for uncertainty, and the ability to cope with stress. The importance of a psychologically safe, supportive, and partnership-oriented educational environment – within which facilitation, tutoring, coaching, and advising technologies are implemented – is emphasized. It is shown that modern educational

innovations expand opportunities for creative activity, promote the individualization of learning, and stimulate students' self-awareness, independence, and innovative engagement. It is concluded that the coordinated interaction of these psychological conditions, combined with the modernization of higher education content and technologies, creates a favorable environment for shaping students as creative, autonomous, and socially responsible individuals. Prospects for further research include empirical validation of the identified conditions and the development of practice-oriented programs for fostering creativity in higher education.

Keywords: creative personality, creativity, higher education student, psychological conditions, motivation, self-regulation, creative potential.

Постановка проблеми. Сучасна система освіти перебуває в умовах динамічних соціокультурних, технологічних та економічних змін, а також зростання зовнішніх і внутрішніх безпекових ризиків (воєнних, інформаційних, психологічних), які вимагають від здобувача вищої освіти не лише володіння професійними компетентностями, а й здатності до творчого мислення, інноваційного пошуку та самореалізації. Формування творчої особистості стає пріоритетом для системи вищої освіти, зорієнтованої на компетентнісний, діяльнісний і особистісно орієнтований підходи, доповнені принципами психологічної, цифрової та фізичної безпеки учасників освітнього процесу. Творчість сьогодні розглядається як ключовий ресурс професійного становлення, психологічної стійкості, здатності протистояти стресогенним і кризовим впливам, а також конкурентоздатності майбутнього професіонала [1, 14, 17, 21, 26]. Особливої ваги набуває вивчення психологічних умов розвитку творчості, що забезпечують внутрішню готовність особистості до новаторської діяльності та збереження психічного здоров'я в умовах невизначеності й небезпеки. Важливим є також врахування безпекових аспектів освітнього середовища: формування культури академічної доброчесності, нетерпимості до насильства й дискримінації, профілактики кібербулінгу, розвитку навичок інформаційної гігієни та цифрової безпеки. У сучасному освітньому середовищі, яке дедалі більше інтегрує цифрові технології й функціонує в умовах воєнних і соціальних викликів, важливо створити психологічно та фізично безпечний простір, що водночас стимулює креативність, підтримує індивідуальність, суб'єктність і ініціативу здобувачів вищої освіти. Отже, дослідження психологічних умов формування творчої особистості є актуальним напрямом сучасної психології, адже воно сприяє розробленню ефективних стратегій розвитку креативного потенціалу молоді, підготовці її до життя й діяльності в інноваційному суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження підкреслюють багатофакторність формування творчої особистості. Внутрішні умови

включають мотивацію, саморегуляцію, емоційний інтелект, відкритість до досвіду, наполегливість, самооцінку [19]. Зовнішні – особливості освітнього середовища, стиль педагогічного керівництва, кооперативне навчання, підтримку сім'ї, культурні цінності [22]. Дослідження також акцентують на ролі подолання психологічних бар'єрів (страх помилки, невпевненість, небажання ризикувати) [19]. Інтерактивні методи, створення творчої атмосфери довели свою ефективність у розвитку креативності [24]. Є очевидним, що у контексті сучасних освітніх і професійних трансформацій зростає потреба в осмисленні понять, які стосуються інтелектуального потенціалу особистості. Одними з ключових серед них є «творчість» та «креативність». Попри часте ототожнення цих термінів у науковому вжитку, вони мають, на думку О. Боровець та Т. Яковишиної, різні смислові акценти та теоретичні основи [2].

С. Максименко, Л. Деркач, Е. Кіричевська, М. Касинець виокремили комплекс психологічних умов формування творчої особистості здобувача вищої освіти, а саме: потужне потрібно-мотиваційне поле (пізнання, самореалізація, новизна), розвинуті когнітивні та метакогнітивні процеси (мислення, уява, рефлексія), соціально-комунікативне середовище (підтримка, взаємодія, групова творчість), особистісно-орієнтовані умови (самостійність, автономія, психологічна безпека), генетико-когнітивна динаміка розвитку (підтримка здібностей, моделювання, тренування творчості), психологічна стійкість, готовність до ризику й інновацій, адаптація до цифрового середовища та технологічних умов сучасної освіти [9]. З огляду на зростаючі вимоги до інноваційності, автономності та креативності майбутніх професіоналів, ключового значення набуває питання інтеграції інноваційних підходів в освітній процес. У цьому контексті експериментування із сучасними освітніми технологіями постає як один із провідних чинників формування творчої особистості здобувача вищої освіти, оскільки саме така діяльність створює умови для розвитку критичного й дивергентного мислення, самостійності, рефлексії та здатності до інноваційної діяльності [5, 6, 8, 15, 20]. Формування творчої особистості здобувача вищої освіти залишається одним із ключових завдань сучасної педагогіки та психології, оскільки креативність визначає конкурентоздатність, адаптивність і здатність до інновацій у швидкозмінному світі [23, 25]. Водночас, незважаючи на значну увагу науковців до цієї проблеми, питання психологічних умов розвитку творчості залишається недостатньо дослідженим у контексті інтеграції внутрішніх і зовнішніх чинників цього процесу.

Мета статті – узагальнення теоретичних підходів і результатів сучасних досліджень задля визначення психологічних умов, що забезпечують формування творчої особистості здобувача вищої освіти в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Виклад основного матеріалу. У контексті осмислення процесу формування творчої особистості здобувача вищої освіти особливої уваги набуває аналіз понять «творчість» та «креативність». Для розуміння специфіки творчості доцільно розглянути її зміст крізь призму основних смислових аспектів, що розкривають як її процесуальний, так і результативний вимір. Передусім, творчість визначається як діяльність людини, спрямована на створення нових матеріальних і духовних цінностей, що зумовлює її діяльнісне спрямування [2, с. 80]. Цей підхід акцентує увагу як на процесі, так і на результаті, який є виявом творчої ініціативи. Водночас, творчість тісно пов'язується з натхненням, здібностями та засвоєними традиціями, які становлять підґрунтя самого процесу творчого мислення [2, с. 79–80]. О. Боровець та Т. Яковишиною підкреслюється результативна природа творчості – термін традиційно пов'язується з конкретними продуктами діяльності: презентаціями, малюнками, поетичними творами, оригінальними ідеями тощо [2, с. 80]. Таким чином, творчість виходить за межі виключно особистісних характеристик і фокусується на досягненнях, матеріалізованих у результаті діяльності. Важливо також розмежовувати творчість і креативність. Якщо остання зосереджена переважно на внутрішніх властивостях особистості (оригінальність мислення, здатність до нестандартних рішень), то творчість передбачає їх реалізацію через діяльність і створення кінцевого продукту [2, с. 80]. У цьому контексті є підстави вважати, що ототожнення цих понять є методологічно недоцільним, оскільки кожне з них виконує специфічну функцію у структурі інтелектуальної активності. Таким чином, логічно вести мову про творчість саме тоді, коли йдеться про наявність результату діяльності, тоді як креативність постає як її внутрішня передумова, тобто детермінанта [2, с. 80].

О. Боровець та Т. Яковишиною також виокремлено та схарактеризовано низку рис, які становлять основу формування творчої особистості здобувача вищої освіти. Насамперед, це наявність нової або суспільно значущої мети (чи системи цілей), що має вагоме значення для розвитку інноваційного мислення та активної життєвої позиції. Важливою умовою є також сформованість програми або комплексу дій для досягнення поставленої мети й вміння здійснювати контроль за виконанням запланованого. Не менш суттєвою є здатність виконувати значний обсяг роботи, необхідний для реалізації проєктів, що потребує високого рівня самодисципліни та організованості. Окрема увага звертається на опанування техніки розв'язання проблем, які виникають у процесі досягнення цілей, адже саме вміння долати виклики свідчить про гнучкість і продуктивність мислення. До ключових рис також належить здатність обстоювати власні ідеї, витримувати нерозуміння, критику та відмову, залишаючись вірним обраній меті – це демонструє силу характеру та відданість. Важливим є й вміння об'єктивно оцінювати відповідність досягнутих резуль-

татів поставленим цілям, що формує навички саморефлексії. Завершує цей перелік здатність адаптуватися до складних умов, зберігаючи ефективність і цілеспрямованість, що є однією з ключових ознак зрілої творчої особистості [2, с. 81].

Узагальнюючи сучасні підходи до розуміння креативності, логічно перейти до осмислення творчих здібностей як інтегрованого феномена особистісного розвитку. О. Знобей розглядає творчі здібності як цілісно-структурне, багатокомпонентне утворення, що забезпечує продуктивність художньо-творчої та інтелектуальної діяльності й уможливорює розкриття індивідуально-творчого потенціалу особистості в соціокультурному просторі. Розвиток творчої особистості пов'язується з взаємодією кількох рівнів її внутрішньої організації: природних передумов (задатків і базових здібностей), набутого досвіду (знань, умінь, навичок), характерологічних властивостей (самостійності, інтенсивності, емоційно-вольової сфери) та мотиваційного виміру (ціннісних орієнтацій, прагнень, механізмів саморегуляції). Саме їх узгоджена взаємодія формує індивідуальний творчий стиль діяльності й окреслює реальні можливості особистості, а інтеграція цих компонентів у процесі саморегуляції не лише спрямовує розвиток творчих здібностей, а й задає вектор життєвих цілей, особистісного зростання та самореалізації [4, с. 374].

Опираючись на окреслене вище розуміння творчих здібностей та креативного потенціалу особистості, доцільно конкретизувати підходи до їх оцінювання. На основі аналізу наукових праць Е. Салейчук виокремлено такі критерії творчого потенціалу особистості здобувача вищої освіти: мотиваційний, що відображає ступінь вираженості мотивів, потреб і ціннісного його ставлення до творчості як особистісної характеристики та до педагогічної творчості зокрема; гностичний, який дає змогу оцінити рівень засвоєння студентами знань про педагогічну творчість, педагогічні інновації, специфіку творчої діяльності, риси творчого потенціалу особистості; практично-рефлексивний, спрямований на моніторинг сформованості навичок творчої педагогічної діяльності, здатності до інноваційної діяльності, розв'язання проблемних педагогічних ситуацій і нестандартних методичних завдань, а також уміння аналізувати власну професійну діяльність, усвідомлювати рівень власного творчого потенціалу та здійснювати рефлексію щодо подальшого саморозвитку [16, с. 150].

Беручи до уваги окреслені критерії творчого потенціалу здобувача вищої освіти, доцільно підкреслити роль внутрішніх механізмів його реалізації, насамперед саморегуляції творчої діяльності. На думку В. Найчук, К. Фоменко, О. Кузнєцова, саморегуляція творчої активності ґрунтується на трьох ключових компонентах: когнітивному, емоційному та мотиваційному. Когнітивний компонент пов'язаний із розвитком критичного та рефлексивного мислення; емоційний – із здатністю управляти стресом, емоційними станами та напруженням у процесі творчої праці; мотиваційний – із формуванням стійкого прагнення до самовдосконалення, професійного зростання та досягнення значущих цілей [10].

У цьому контексті провідним механізмом прояву творчого потенціалу стає пізнавальна діяльність здобувача вищої освіти, адже саме вона забезпечує здатність до генерування нових ідей та нестандартних рішень. Відповідно, ключовим пізнавальним процесом, що забезпечує функціонування креативності, на думку О. Донченко та Г. Сизко, виступає творче мислення, яке проявляється через такі його особливості, як оригінальність, гнучкість і швидкість. Оригінальність мислення – уміння продукувати рідкісні, нестандартні ідеї, що помітно відхиляються від стереотипів і не дублюють уже відомі рішення в певній галузі. Гнучкість мислення – це вміння творчо переосмислювати об'єкт: бачити в ньому нові функції, швидко змінювати спосіб дії, по-новому інтерпретувати його властивості й легко перебудовувати вже наявні знання. бачити в ньому нові функції, швидко змінювати спосіб дії, по-новому інтерпретувати властивості й легко перебудовувати вже наявні знання. Швидкість мислення – здатність оперативно розібратися в складній ситуації й народжувати багато ідей у відповідь на один стимул, не плутаючи швидкість із квапливістю та поверховістю [3, с. 33].

Узагальнюючи різні наукові підходи до пояснення феномену творчого мислення, доцільно звернутися до продуктивних теорій, у яких акцент робиться саме на появі якісно нового результату. У продуктивних теоріях мислення результат мисленнєвої діяльності постає як якісно нове й оригінальне утворення; у гештальт-підході це описується як формування нової цілісної структури, нового гештальту [13, с. 143]. Продуктивне мислення вирізняється високим ступенем новизни та оригінальності отриманих результатів. Його рушійною силою є суперечність між поставленою метою та наявними в суб'єкта засобами її досягнення. Попри унікальність кожного акту мислення, у ньому можна виокремити спільні етапи розв'язання проблемної ситуації [12]. Зазвичай цей процес охоплює: усвідомлення проблемної ситуації; виокремлення «відомого» і «невідомого» (унаслідок чого проблема трансформується в конкретне завдання); звуження зони пошуку на основі уявлень про тип, структуру, попередній досвід і складність завдання; висунення гіпотези; перевірку та уточнення цієї гіпотези в ході подальшої розумової діяльності [18]. На думку М. Потапенка, О. Демиденка, Н. Пантус, Г. Потапенко «новизна проблеми диктує своєрідний шлях її вирішення: стрибкоподібність, включення евристичних, «пошукових» проб, підвищення ролі змістовного аналізу проблеми. Зазначене відбувається у процесі аналізу наочних ситуацій, вирішення конкретно-практичних завдань, реальних дій з предметами або їх моделями, що значно полегшує пошук невідомого, проте сам хід цього пошуку відбувається інтуїтивно. У результаті продуктивного мислення стаємо свідками становлення психічних новоутворень – нових системних зв'язків, форм психічної саморегуляції, властивостей особистості, її здібностей, що має наслідком певні (як правило, позитивні) зрушення у розумовому розвитку» [12].

С. Максименко, Л. Деркач, Е. Кіричевська, М. Касинець звертають увагу на те, що формування творчої особистості здобувача вищої освіти зумовлюється цілісною системою психологічних умов, до яких належать потребнісно-мотиваційне поле особистості, тобто система потреб, інтересів і мотивів, яка створює «внутрішній простір» для творчої діяльності; когнітивні та метакогнітивні процеси – не лише мислення й уваги, пам'яті, але й здатності контролювати, рефлексувати, моделювати власні пізнавальні дії; соціально-комунікативні умови, серед яких: підтримка та заохочення в колективі (групова взаємодія, можливість обміну ідеями), відкрита, стимулююча освітня атмосфера, де допускається помилка, експеримент, ризик, комунікативна компетентність: здатність формулювати, обговорювати, презентувати свої ідеї, взаємодіяти з іншими як співавторами чи опонентами; особистісно-орієнтовані та середовищні умови – формування позитивного само-ставлення, психологічна безпека освітнього середовища, готовність особистості до змін, невизначеності, самоорганізації створення освітнього середовища, яке стимулює ініціативу, автономію, відповідальність; інтеграція генетико-когнітивних підходів, адже особистість проходить етапи (від чутливості до диференціації, а далі – інтеграції) і має механізми, що привласнюють здібності, трансформують їх у творчий ресурс; психологічна стійкість і готовність до новаторства – здатність діяти в умовах невизначеності, ризику, змін, готовність до неповноти інформації, до невизначеності, до творчого ризику, уміння мобілізуватися, долати внутрішні бар'єри (страх невдачі, конформізм), позитивний світогляд щодо змін, інновацій та можливостей; цифрові та технологічні умови – здатність особистості адаптуватися до цифрового освітнього середовища, володіти інформаційно-цифровими компетентностями [9].

У контексті пошуку сучасних технологій підтримки творчого розвитку здобувачів освіти особливої уваги заслуговує освітній коучинг, фасилітація, тьюторство, едвайзинг. За визначенням С. Новосолової, освітній коучинг – це творча взаємодія рівноправних учасників освітнього процесу, спрямована на виявлення та реалізацію потенціалу того, хто навчається, з метою досягнення високого рівня його освітньо-професійного, соціального й особистісного розвитку [11]. На думку Г. Кузан та Н. Гордієнко, коучинг реалізується через три послідовні етапи, що забезпечують його цілісність і результативність. Перший етап передбачає встановлення суб'єкт-суб'єктних відносин між педагогом і здобувачами освіти, уточнення цілей і завдань, формування внутрішньої мотивації, виявлення та мобілізацію необхідних ресурсів, окреслення можливих перешкод і розроблення реалістичного плану подальших дій. Другий етап пов'язаний безпосередньо з реалізацією запланованих заходів та коучингових інтервенцій в освітньому процесі. Третій етап полягає в аналізі отриманих результатів, рефлексії проведеної роботи, оцінюванні ступеня досягнення

поставлених цілей і визначенні напрямів подальшого професійного й особистісного розвитку [7]. Серед сучасних форматів особистісно орієнтованої підтримки здобувача освіти особливе місце посідають також фасилітація, тьюторство та едвайзинг. Фасилітація виявляється в такій організації освітнього процесу, за якої створюється атмосфера психологічної підтримки, зростає рівень навчальної мотивації та відповідальності здобувачів освіти, а педагогічний вплив набуває стимулювального, розвивального й підтримувального характеру. Тьюторство розглядається як вид педагогічної діяльності, спрямований на формування самостійності та незалежності суб'єкта у розв'язанні навчальних і професійних завдань, а також на індивідуальний супровід і підтримку в реалізації дослідницької роботи, проектів, особистих освітніх траєкторій та індивідуальних програм. Едвайзинг, своєю чергою, постає різновидом соціально-педагогічного наставництва, головною метою якого є реалізація потенціалу здобувача освіти та досягнення ним академічної й особистісної досконалості через консультативну підтримку, що спирається на його особистісні ресурси. Такий підхід дає змогу своєчасно виявляти й розвивати таланти, посилюючи ресурси особистості та спрямовуючи їх на конструктивну діяльність. Едвайзер за своєю суттю є радником, наставником і консультантом, який володіє глибшими знаннями в певній галузі й допомагає здобувачам освіти ефективніше організувати навчання, ухвалювати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблемні ситуації [15].

Узагальнення теоретичних підходів до вирішення проблеми формування творчої особистості здобувача вищої освіти дає нам змогу розглядати креативність як інтегральну характеристику, яка поєднує когнітивні (особливості мислення, уяви, інтелектуальної гнучкості), емоційно-вольові (здатність керувати емоціями, наполегливість, стресостійкість), мотиваційні (внутрішня потреба у творчості, прагнення до саморозвитку й досягнень) та ціннісні компоненти (система переконань, орієнтація на новизну, свободу й відповідальність), і водночас як здатність особистості генерувати нові, оригінальні й соціально значущі ідеї, способи дії та продукти діяльності в умовах невизначеності й змін. У нашому дослідженні ми виокремлюємо та конкретизуємо декілька провідних підходів до розуміння творчості. Зокрема, у межах діяльнісного підходу ми розглядаємо творчість як здатність створювати суб'єктивно або об'єктивно новий продукт у процесі розв'язання проблемних ситуацій; у гуманістичному підході акцентуємо самоактуалізацію, самореалізацію та особистісне зростання; у когнітивному – характеристики креативного мислення (оригінальність, гнучкість, швидкість, дивергентність); у соціально-психологічному – роль взаємодії, підтримки та комунікативного середовища у розвитку творчого потенціалу особистості.

У контексті визначених теоретичних засад та аналізу сучасних досліджень психологічні умови формування творчої особистості здобувача вищої освіти постають як сукупність внутрішніх (мотиваційних, когнітивних, емоційно-вольових, ціннісних) і зовнішніх (особливості освітнього середовища, стилю взаємодії викладача зі студентами, освітніх технологій) чинників, які в комплексі забезпечують розвиток креативного мислення, саморегуляції, здатності до інноваційної діяльності та самореалізації особистості в умовах сучасних освітніх трансформацій. Психологічні умови формування творчої особистості здобувача вищої освіти можна подати як взаємопов'язаний комплекс внутрішніх і зовнішніх чинників, що діють через мотиваційну, когнітивну, емоційно-вольову та ціннісну сфери. На основі проведеного аналізу можемо визначити такі ключові психологічні умови, що забезпечують формування творчої особистості здобувача вищої освіти:

Мотиваційно-ціннісна умова – сформованість внутрішньої мотивації здобувача вищої освіти до навчання й творчості; орієнтація на саморозвиток, самореалізацію, професійну й особистісну успішність; інтеграція цінностей інноваційності, свободи вибору, відповідальності, академічної доброчесності.

Суб'єктність та автономія здобувача освіти – усвідомлення себе як суб'єкта освітнього процесу, здатного впливати на зміст і форми власного навчання; можливість приймати рішення, обирати освітню траєкторію, ставити власні життєві та освітні цілі; розвиток почуття контролю над власним навчанням (internal locus of control), що підсилює креативну ініціативу.

Когнітивно-креативна умова – цілеспрямований розвиток креативного, критичного й дивергентного мислення; стимулювання вміння бачити альтернативи, поєднувати непоєднуване, пропонувати нестандартні рішення; включення студентів у проблемно-орієнтовані, дослідницькі, проєктні види діяльності, що потребують інтелектуального ризику та творчого пошуку.

Рефлексивно-саморегуляційна умова – формування здатності до рефлексії власної діяльності, переживань, до аналізу успіхів і помилок; розвиток навичок саморегуляції, планування, цілевизначення, тайм-менеджменту; усвідомлення й корекція власних стратегій творчої діяльності.

Емоційно-вольова умова та стресостійкість – розвиток емоційної стійкості, толерантності до невизначеності, готовності працювати в умовах змін; здатність управляти стресом, зберігати продуктивність у складних і кризових ситуаціях; виховання наполегливості, ініціативності, вольової регуляції в процесі творчого пошуку.

Психологічно безпечне та підтримувальне освітнє середовище – створення атмосфери довіри, поваги, прийняття, права на помилку, відсутність приниження та страху покарання за нестандартність; фасилітативна позиція викладача (підтримка, супровід, натхнення замість домінування та контролю); позитивний

соціально-психологічний клімат у студентській групі (співпраця, взаємодопомога, толерантність).

Підтримка здобувача вищої освіти через сучасні освітні ролі та технології – використання коучингу, тьюторства, фасилітації, едвайзингу як форм персоніфікованої психологічної підтримки; орієнтація цих підходів на виявлення й розвиток індивідуальних ресурсів здобувача, його сильних сторін і творчих інтересів; побудова взаємодії на засадах партнерства, діалогу, спільного пошуку рішень.

Цифрово-освітній контекст як психологічний ресурс – формування цифрової компетентності як умови вільного використання сучасних інструментів для творчості (онлайн-платформи, віртуальні лабораторії, мультимедійні засоби тощо); використання цифрових ресурсів не лише для репродукції знань, а й для створення оригінального продукту (проекти, блоги, подкасти, візуалізації, симуляції тощо); розвиток відповідального й екологічного ставлення до інформаційного середовища.

Узгоджене функціонування окреслених психологічних умов у поєднанні з модернізацією змісту та технологій вищої освіти, на наш погляд, здатне формувати сприятливий простір для розкриття творчого потенціалу здобувачів, їх становлення як креативних, автономних і соціально відповідальних особистостей у контексті сучасних освітніх трансформацій.

Висновки. Узагальнення теоретичних підходів і результатів сучасних досліджень дозволяє стверджувати, що формування творчої особистості здобувача вищої освіти зумовлюється комплексом психологічних умов, до яких належать: інтегрованість когнітивного, мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісного компонентів особистості, суб'єктність і автономія здобувача, розвиненість саморегуляції й рефлексії, а також наявність психологічно безпечного, підтримувального та інноваційно орієнтованого освітнього середовища. У сукупності ці чинники забезпечують актуалізацію й поступальний розвиток творчого потенціалу здобувачів у контексті сучасних освітніх трансформацій. Подальші дослідження проблеми доцільно спрямувати на емпіричну верифікацію виокремлених психологічних умов формування творчої особистості здобувача вищої освіти, розроблення та апробацію психолого-педагогічних моделей і програм розвитку креативності в умовах цифровізованого освітнього середовища.

Література:

1. Байда С. П. Психологічні аспекти іміджу сучасного здобувача закладу вищої освіти. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія. 2023. Т. 34(73). № 4. С. 50–54. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2023/9.pdf (дата звернення: 03.11.2025).
2. Боровець О. В., Яковишина Т. В. Умови формування креативності у здобувачів вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2022. № 76. Т. 1. С. 79–83. URL: <https://sal0.li/Cfad12b> (дата звернення: 05.11.2025).

3. Донченко О., Сизко Г. Розвиток творчого мислення здобувачів вищої освіти у контексті психологічної готовності до професійної діяльності в умовах євроінтеграції. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2022. Спецвипуск. С. 32–37. URL: <https://salo.li/CB3026c> (дата звернення: 07.11.2025).
4. Знобей О. Проблема розвитку творчих здібностей особистості. Освіта для XXI століття : виклики, проблеми, перспективи : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (12–13 листопада 2020 року, м. Суми). Суми, 2020. С. 372–374.
5. Красильник Ю. С. Концептуальні основи персонідидактики вищої школи. Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2020. № 1(41). С. 181–190. URL: <http://znp-vo.nuou.org.ua/issue/view/12366> (дата звернення: 04.11.2025).
6. Красильник Ю. С., Мороз І. М. Психологічні чинники самореалізації особистості в освітньому процесі. Перспективи та інновації науки. 2025. № 10(56). С. 1624–1638. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/30459> (дата звернення: 08.11.2025).
7. Кузан Г., Гордієнко Н. Освітній коучинг як інноваційна технологія професійної підготовки фахівців соціальної та соціально-педагогічної сфери у вищій школі. Молодь і ринок. 2019. № 3(170). С. 81–85.
8. Лапаєнко С. В., Красильник Ю. С. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти. Інформаційно телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. пр. 2006. Вип. 1. С. 131–135.
9. Максименко С., Деркач Л., Кіричевська Е., Касинець М. Психологія когнітивних процесів : науковий посібник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ : «Видавництво Людмила», 2022. 420 с.
10. Найчук В. В., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психодіагностика стану потоку у творчій діяльності. Габітус. 2021. № 29. С. 87–91.
11. Новосьолова С. Освітній коучинг як перспективна технологія мотивації та підтримки здобувачів освіти. Бібліотечний форум : історія, теорія і практика. 2023. № 2 (32). С. 43–44.
12. Потапенко М. В., Демиденко О. І., Пантус Н. М., Потапенко Г. М. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей в процесі навчання студентів графічного дизайну. Академічні візії. 2023. № 22. URL: <https://salo.li/4aaC844> (дата звернення: 08.11.2025).
13. Рось Л. М. Консультування в межах гештальтпсихології : теорія і практика. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Вип. 126. 2015. С. 143–147.
14. Ручкіна М. М. Формування креативності у здобувачів вищої освіти. Соціальна педагогіка : теорія та практика. 2025. № 2. С. 143–148. URL: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-2-143-148> (дата звернення: 02.11.2025).
15. Сагач О., Іваненко Л. Використання сучасних освітніх технологій у контексті сучасних реформ. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 29–30. С. 151–156. URL: <https://is.gd/viuDX2> (дата звернення: 12.11.2025).
16. Салейчук Е. В. Критерії, показники, рівні та методи діагностики творчого потенціалу майбутніх учителів географії. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 32. Т. 1. С. 149–152. URL: <https://salo.li/B09e080> (дата звернення: 10.11.2025).
17. Сліпчишин Л. Психолого-педагогічні засади розвитку творчості здобувачів закладів професійної освіти. PrOsvita. 2024. № 2. С. 153–166. URL: <https://doi.org/10.36074/PrOsvita.issue2.012> (дата звернення: 01.10.2025).
18. Швардак М. В. Проблемне навчання в умовах сучасної школи. Фізико-математична освіта : науковий журнал. Вип. 1(11). 2017. С. 124–127.

19. Aziz R. Creativity in Higher Education : The Effect of Personality on Students' Creative Thinking Skills. *Thinking Skills and Creativity Journal*. 2023. № 6(1). С. 44–51. URL: <https://is.gd/G0kPzF> (дата звернення: 03.11.2025).
20. Bushuyev S., Korchova H., Krasyl'nyk Y., Rudenko M., Kozyr B. Development of clip thinking of higher education students in information environment. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. № 99(1). С. 76–94. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v99i1.5376> (дата звернення: 03.11.2025).
21. Dilekçi A., Karatay H. The effects of the 21st century skills curriculum on the development of students' creative thinking skills. *Thinking Skills and Creativity*. 2023. Vol. 47. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101567> (дата звернення: 30.10.2025).
22. Fauzi W. N. A., Wuryandani W., Supartinah, Santosa I. S., Setiawati Y. Mapping the evolution of creative thinking in education: A decade-long bibliometric studies. *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)*. 2025. № 13(2). PP. 275–290. URL: <https://is.gd/m9rCU0> (дата звернення: 03.11.2025).
23. Moroz I.M., Kalenyuchenko R.A., Krasyl'nyk Yu.S. Psychological problems of conflict-free communication during the educational process in educational institutions. *Наукові перспективи*. 2025. № 10(64). С. 1252-1262. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/30972> (дата звернення: 05.11.2025).
24. Samaniego M., Usca N., Salguero J., Quevedo W. Creative Thinking in Art and Design Education: A Systematic Review. *Education Sciences*. 2024. № 14(2). URL: <https://www.mdpi.com/2227-7102/14/2/192> (дата звернення: 05.11.2025).
25. Smare Z., Elfatih M. A systematic review on factors influencing the development of children's creativity. *Journal of Childhood, Education & Society*. 2024. № 5(2). С. 176–200. URL: <https://is.gd/JdqTTN> (дата звернення: 05.11.2025).
26. Xu J. Enhancing Student Creativity in Chinese Universities : The Role of Teachers' Spiritual Leadership and the Mediating Effects of Positive Psychological Capital and Sense of Self-Esteem. *Thinking Skills and Creativity*. 2024. Vol. 53. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101567> (дата звернення: 29.10.25).

References:

1. Baida, S. P. (2023). Psykholohichni aspekty imidzhu suchasnoho zdozvachy zakladu vyshchoi osvity [Psychological aspects of the image of a modern applicant to a higher education institution]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya : Psykholohiia*. T. 34(73). № 4. S. 50–54. Retrieved from https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2023/9.pdf [in Ukrainian].
2. Borovets, O. V., Yakovyshyna, T. V. (2022). Umovy formuvannia kreatyvnosti u zdozvachy vyshchoi osvity [Conditions for the development of creativity in higher education students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 76. T. 1. S. 79–83. Retrieved from <https://salo.li/Cfad12b> [in Ukrainian].
3. Donchenko, O., Syzko, H. (2022). Rozvytok tvorchoho myslennia zdozvachy vyshchoi osvity u konteksti psykholohichnoi hotovnosti do profesiinoi diialnosti v umovakh yevrointehratsii [The development of creative thinking among higher education students in the context of psychological readiness for professional activity in the conditions of European integration]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya psykholohichni nauky. Spetsvypusk*. S. 32–37. Retrieved from <https://salo.li/CB3026c> [in Ukrainian].
4. Znobei, O. (2020). Problema rozvytku tvorchykh zdibnostei osobystosti [The problem of developing creative abilities in individuals]. *Osvita dlia KhKhI stolittia : vyklyky, problemy, perspektyvy : materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (12–13 lystopada 2020 roku, m. Sumy) (pp. 372–374)* [in Ukrainian].

5. Krasyl'nyk, Yu. S. Kontseptualni osnovy personodydaktyky vyshchoi shkoly [Conceptual foundations of personalised teaching in higher education]. Zbirnyk naukovykh prats «Viiskova osvita» Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. 2020. № 1(41). S. 181–190. Retrieved from <http://znp-vo.nuou.org.ua/issue/view/12366> [in Ukrainian].

6. Krasyl'nyk, Yu. S., Moroz, I. M. (2025). Psykholohichni chynnyky samorealizatsii osobystosti v osvithomu protsesi [Psychological factors of self-realisation of the individual in the educational process]. Perspektivy ta innovatsii nauky. № 10(56). S. 1624–1638. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/30459> [in Ukrainian].

7. Kuzan, H., Hordiienko, N. (2019). Osvitnii kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia profesiinui pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi sfery u vyshchii shkoli [Educational coaching as an innovative technology for professional training of specialists in the social and socio-pedagogical sphere in higher education]. Molod i rynek. № 3(170). S. 81–85 [in Ukrainian].

8. Lapaenko, S. V., Krasyl'nyk, Yu. S. (2006). Psykholoho-pedahohichni umovy vykorystannia komunikatsiinykh tekhnolohii v systemi profesiinui osvity [Psychological and pedagogical conditions for the use of communication technologies in the vocational education system]. Informatsiino telekomunikatsiini tekhnolohii v suchasni osviti : dosvid, problemy, perspektyvy : zb. nauk. pr. Vyp. 1. S. 131–135 [in Ukrainian].

9. Maksymenko, S., Derkach, L., Kyrchevska, E., Kasynets, M. (2022). Psykholohiia kohnityvnykh protsesiv : naukovyi posibnyk [Psychology of cognitive processes : scientific guide] / Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut psykholohii imeni H.S. Kostiuka. Kyiv : «Vydavnytstvo Liudmyla»,. 420 s. [in Ukrainian].

10. Naichuk, V. V., Fomenko, K. I., Kuznietsov, O. I. (2021). Psykhodiahnostyka stanu potoku u tvorchii diialnosti [Psychodiagnostics of flow state in creative activity]. Habitus. № 29. S. 87–91 [in Ukrainian].

11. Novosolova, S. (2023). Osvitnii kouchynh yak perspektyvna tekhnolohiia motyvatsii ta pidtrymky zdobuvachiv osvity [Educational coaching as a promising technology for motivating and supporting students]. Bibliotechnyi forum : istoriia, teoriia i praktyka. № 2 (32). S. 43–44 [in Ukrainian].

12. Potapenko, M. V., Demydenko, O. I., Pantus, N. M., Potapenko, H. M. (2023). Psykholoho-pedahohichni umovy rozvytku tvorchykh zdibnostei v protsesi navchannia studentiv hrafichnoho dyzainu [Psychological and pedagogical conditions for the development of creative abilities in the process of teaching graphic design students]. Akademichni vizii. № 22. Retrieved from <https://salo.li/4aaC844> [in Ukrainian].

13. Ros, L. M. (2015). Konsultuvannia v mezhakh heshtaltpsykholohii : teoriia i praktyka [Developing creativity in higher education students]. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Vyp. 126. S. 143–147 [in Ukrainian].

14. Ruchkina, M. M. (2025). Formuvannia kreatyvnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity. Sotsialna pedahohika : teoriia ta praktyka. № 2. S. 143–148. Retrieved from <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-2-143-148> [in Ukrainian].

15. Sahach, O., Ivanenko, L. (2024). Vykorystannia suchasnykh osvitnikh tekhnolohii u konteksti suchasnykh reform [The use of modern educational technologies in the context of contemporary reforms]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky. № 29–30. S. 151–156. Retrieved from <https://is.gd/viuDX2> [in Ukrainian].

16. Saleichuk, E. V. (2021). Kryterii, pokaznyky, rivni ta metody diahnostyky tvorchoho potentsialu maibutnikh uchyteliv heohrafii [Criteria, indicators, levels and methods for diagnosing the creative potential of future geography teachers]. Innovatsiina pedahohika. Vyp. 32. T. 1. S. 149–152. Retrieved from <https://salo.li/B09e080> [in Ukrainian].

17. Slipchyshyn, L. (2024). Psykholoho-pedahohichni zasady rozvytku tvorchosti zdobuvachiv zakladiv profesiinoi osvity [Psychological and pedagogical foundations for the development of creativity among students of vocational education institutions]. *PrOsvita*. № 2. S. 153–166. Retrieved from <https://doi.org/10.36074/PrOsvita.issue2.012> [in Ukrainian].
18. Shvardak, M. V. (2017). Problemne navchannia v umovakh suchasnoi shkoly [Problem-based learning in modern schools]. *Fyzyko-matematychna osvita : naukovi zhurnal*. Vyp. 1(11). S. 124–127 [in Ukrainian].
19. Aziz, R. (2023). Creativity in Higher Education : The Effect of Personality on Students' Creative Thinking Skills. *Thinking Skills and Creativity Journal*. № 6(1). C. 44–51. Retrieved from <https://is.gd/G0kPzF> [in English].
20. Bushuyev, S., Korchova, H., Krasyl'nyk, Y., Rudenko, M., Kozyr, B. (2024). Development of clip thinking of higher education students in information environment. *Information Technologies and Learning Tools*. № 99(1). C. 76–94. Retrieved from <https://doi.org/10.33407/itlt.v99i1.5376> [in English].
21. Dilekçi, A., Karatay, H. (2023). The effects of the 21st century skills curriculum on the development of students' creative thinking skills. *Thinking Skills and Creativity*. Vol. 47. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101567> [in English].
22. Fauzi, W. N. A., Wuryandani, W., Supartinah, Santosa, I. S., Setiawati, Y. (2025). Mapping the evolution of creative thinking in education: A decade-long bibliometric studies. *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)*. № 13(2). PP. 275–290. Retrieved from <https://is.gd/m9rCU0> [in English].
23. Moroz, I. M., Kalenychenko, R. A., Krasyl'nyk, Yu. S. (2025). Psychological problems of conflict-free communication during the educational process in educational institutions. *Наукові перспективи*. № 10(64). – С. 1252–1262. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/30972> [in English].
24. Samaniego, M., Usca, N., Salguero, J., Quevedo, W. (2024). Creative Thinking in Art and Design Education: A Systematic Review. *Education Sciences*. № 14(2). Retrieved from <https://www.mdpi.com/2227-7102/14/2/192> [in English].
25. Smare, Z., Elfatih, M. (2024). A systematic review on factors influencing the development of children's creativity. *Journal of Childhood, Education & Society*. № 5(2). C. 176–200. Retrieved from <https://is.gd/JdqTTN> [in English].
26. Xu, J. (2024). Enhancing Student Creativity in Chinese Universities : The Role of Teachers' Spiritual Leadership and the Mediating Effects of Positive Psychological Capital and Sense of Self-Esteem. *Thinking Skills and Creativity*. Vol. 53. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101567> [in English].

Журнал

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 11(65) 2025

Підписано до друку 27.11.2025 р. Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

*Видавець: Громадська наукова організація
«Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК No4957 від 18.08.2015 р.,
Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.*